

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-1262-19/2023 számú ügyben,
rendőrségi panasz eljárás tárgyában.
(előzmény ügy: RI-AJBH-61-2020.)

Előadó: dr. Lukácsi Dániel Csaba

Érintett szerv: M ... rendőrkapitányság

2023.

Az eljárás megindítása

... (18/2008. (II. 12.) ORFK utasítás) rendelet m. 12. szám alatti lakos, a továbbiakban: panaszos) panaszt nyújtott be a vele szemben 2019. szeptember 30-án foganatosított rendőri intézkedéssel szemben a Mátészalka Rendőrkapitányságon (a továbbiakban: Rendőrkapitányság).

A panaszos beadványában sérelmezte, hogy 2019. szeptember 30-án megfelelő jogalap nélkül és indokolatlanul hosszú ideig korlátozták személyi szabadságát, továbbá, hogy őt fogva tartása során levetkőztették.

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92. §-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdésében és III/B. Fejezetében foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

A panaszos sérelmezte a szabálysértési őrizet bizonyos körülményeit, továbbá azt, hogy a vele szemben zajlott szabálysértési eljárás során párját nem hallgatták meg tanúként, nem vették figyelembe az általa készített hangfelvételt. A panaszos kiemelte azt is, hogy hiába próbálta indítványozni a Rendőrkapitányság elfogultság miatti kizárását. E sérelmek vizsgálata nem tárgya az Rtv. 92. §-a szerinti rendőrségi panasz eljárásnak.

Az érintett alapvető jogok

- Az emberi méltósághoz való alapvető jog [Alaptörvény II. és III. cikk]
- A személyi szabadsághoz való alapvető jog [Alaptörvény IV. cikk]
- A tisztességes eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog [Alaptörvény XXIV. cikk]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye
- Emberi Jogok Európai Egyezménye
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Ajbt.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény [a továbbiakban: Szabs. tv.]
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]
- A rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008 (OT 10.) ORFK utasítás [a továbbiakban: ORFK utasítás]

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

a) A panasz a következő releváns információkat tartalmazza:

A beadvány szerint 2019. szeptember 14-én elvették a panaszos gépjárművének forgalmi engedélyét. Ezzel az üggyel összefüggésben kívánt a panaszos és élettársa ügyet intézni a járási hivatalban, eredménytelenül. A panaszos szóváltásba keveredett az ügyintézővel, valamint a biztonsági őrrrel. Mivel a biztonsági őrral azzal fenyegette, hogy bántalmazni fogja, úgy döntött, hogy rendőri segítséget kér.

A panasz szerint, miután kiérkeztek a rendőrök, lenyugodtak a kedélyek. A panaszos beszámolt a történetekről (a rendőrök beszéltek a biztonsági őrrrel is), majd folytatta az ügyintézkedést, amely végül a munkaidő lejáratá miatt félbeszakadt.

Az ügyintézkedést követően az épületen kívül félrehívták a panaszost és élettársát a rendőrök, tájékoztatták őket a feljelentési lehetőségükről (erősen javasolták, hogy a feljelentést a bíróságon tegyék meg munkaidőben, mivel ott gyorsabban intézhető az ügy, nem olyan hosszú az átfutási idő, mint a rendőrségen). A panaszos már úgy vélte, hogy az intézkedés a végéhez ért, nem volt jele annak, hogy vele szemben „kényszerintézkedést akarnának foganatosítani”.

A panasz szerint M. J. szolgálatparancsnok érkezett a helyszínre, aki közölte, hogy a panaszos és élettársa nem hagyhatja el a helyszínt. A panaszos kiemelte, hogy nem tudja, hogy miért és hogyan érkezett a helyszínre a szolgálatparancsnok. Nem sokkal később – miután a szolgálatparancsnok néhány percet eltöltött az okmányirodában – közölte a két intézkedő rendőrrel, hogy a panaszost a Rendőrkapitányságra kell kísérni, vele szemben rendzavarás miatt szabálysértési feljelentést fognak tenni.

A panaszos határozottan állítja, hogy nem követett el rendzavarást: nem akart megverni senkit, nem hívott senkit verekedésre, ilyen felhívást nem tett. A szolgálatparancsnok a panaszos álláspontjára a következőt reagálta: „Nézze K. úr, engem ez nem érdekel. Amit a hivatalban művelt, olyan épelméjű ember nem csinál. Ismerem magát, és tisztában vagyok azzal, hogy ha maga innen kijön, minden követ meg fog mozgatni, hogy érvényt szerezzen a jogának. Ha úgy érzi, hogy valamilyen jogsértés éri, majd utólag érvényt szerezhet a jogainak. Az, hogy ki ki fog meghallgatni, és mit hajlandó bizonyítékként befogadni, azt egyébként sem én döntöm el, hanem az ebben illetékes kollégák.”

A panaszos álláspontja szerint az intézkedés részrehajló volt: a jelenlévő tanúk közül a panaszos élettársát sem hallgatták meg, csak az ügyintézőt és a biztonsági őrt. A panaszos itt kiemelte, hogy „köztudomású”, hogy M. rendőrkapitányával perben és haragban áll.

A fentieket követően átvizsgálták a panaszos ruházatát, elvették az értékeit (köztük a mínusz öt dioptriás szemüvegét is), majd bezárták egy szobába. A beadvány szerint három óra várakozást követően jelent meg egy rendőr alezredes vagy ezredes, aki megkérdezte a panaszostól, hogy tisztában van-e azzal, hogy mi fog történni. A panaszos a következőket reagálta: „Hogyne tudnám, meg fognak szívatni. Bevárnak majd három napra, és mindent megtesznek majd azért, hogy engem elítéljenek, a biztonsági őrr pedig hadd futhasson”. A rendőr tárgyilagosan elmondta, hogy olyan szabálysértéssel gyanúsítják, amely önmagában is szabálysértési elzárással sújtható, és amennyiben ő úgy látja majd, hogy ez a törvényi előírásoknak megfelel,

akkor szabálysértési őrizetbe szállítják. Elmondta még, hogy legfeljebb 60 nap elzárást kaphat, amelyre a cselekmény szerint számíthat is a panaszos.

A beadvány szerint a panaszost orvosi vizsgálatra vitték, majd kihallgatták. Ekkor derült ki a panaszos számára, hogy nem rendzavarással, hanem már garázdasággal vádolják.

A panasz szerint hiába kérte, a rendőrök nem voltak hajlandók meghallgatni az általa készített felvételeket.

A panaszos kihallgatása során közölte, hogy az elmúlt időszakban minden ügyben, ahol a neve szerepelt bármilyen módon, a Rendőrkapitányság „következetesen és tárgyilagosan mindig azt mondta, hogy nem várható el tőlük a tárgyilagos és részrehajlásmentes ügyintézés”, legutóbbi közlekedési szabálysértése esetén is inkább „lepasszolták az ügyet” egy másik Rendőrkapitányságnak, így várhatóan elfogult lesz az eljárás. Mindezt nem vették figyelembe.

A kihallgatást követően különböző papírokat írtak alá a panaszossal, köztük az ügyvéd személyére vonatkozóan is, de csupán mutogatták, hogy hova kell tenni az aláírást. A panaszos kiemelte, hogy nem hiszi, hogy az aláíratott dokumentumok tartalma valós lett volna.

A panaszos külön sérelmezte, hogy három napot tartották benn, amely során két alkalommal is meztelenre vetkőztették idegen férfiak előtt.

A panaszos sérelmezte továbbá, hogy nem tudott kapcsolat tartani párjával fogva tartása alatt.

b) *A panaszos által rendelkezésre bocsátott hangfelvételek* a következő releváns információkat tartalmazzák:

A felvételen hallatszik, hogy a panaszos miként fejtette ki véleményét az ügyével összefüggésben; hallatszik az indulatos szóváltás, ami közte és a biztonsági őr között zajlott; továbbá hallatszik, hogy az ügyintézők számon kérték a panaszost viselkedése miatt. A felvétel rögzítette azt is, amikor a panaszos rendőri segítséget kért.

A felvétel tanúsága szerint a panaszos tiszteletlen, obszcén kifejezéseket használt, a biztonsági őr is keresetlen szavakkal reagált; a szóváltás hangos volt, de a panaszos nem ordibált. A szóváltás kifejezetten zavarta az ügyintézést.

A felvételen hallatszik a rendőri intézkedés is. Az intézkedés elején a panaszos és párja előadta az álláspontját a történetekre, valamint a biztonsági őr viselkedésére vonatkozóan, majd a panaszos elismerte, hogy obszcén szavakkal káromkodott, de hangsúlyozta, hogy mindez nem személy ellen irányult, hanem a helyzet miatti felháborodását fejezte ki. Az egyik rendőr tájékoztatta a panaszost, hogy hogyan tehet feljelentést.

A felvétel tanúsága szerint a panaszos elmondta, hogy készített hangfelvételt, továbbá azt is, hogy az intézkedés során is hangfelvételt készített (amellyel a járőröknek nem volt problémája). A járőrök ezzel összefüggésben tájékoztatták a panaszost, hogy a hangfelvételt a feljelentéshez szükséges csatolnia. Hozzá tették, hogy amíg a feljelentést a panaszos nem teszi meg, a rendőr nem veheti el a felvételt (személyiségi jogi aggályok miatt). A panaszos ezt megértette és tudomásul vette.

Kis idővel később hallatszik, ahogy a szolgálatparancsnok közölte, hogy rendzavarás szabálysértés miatt elő fogják állítani a panaszost. A szolgálatparancsnok megkérte a panaszost,

hogy sétáljon át vele a Rendőrkapitányságra, majd közölte a panaszos párjával, hogy ő nem fog tudni a panaszossal tartani. A panaszos és párja tudomásul vette a helyzetet. Amikor megkérték a panaszost, hogy kapcsolja ki a telefonját, jelezte, hogy a korábbi Testület állásfoglalása alapján van lehetősége hangfelvételt készíteni. A telefont végül átadta a párjának.

A felvételen nem hallatszik a panaszbeadványban sérelmezett szolgálatparancsnoki közlés, a rendőrök hangneme, szóhasználata nem volt sértő vagy tiszteletlen.

Később – a felvétel tanúsága szerint – a Rendőrkapitányságon elmondták, hogy nem tiltották meg a hangfelvétel készítését, csupán arról volt szó, hogy személyi szabadságot korlátozó intézkedés során nem lehet telefont használni.

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint kértem, hogy küldjék meg az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

a) A Rendőrkapitányság vezetőjének kivizsgáló jelentése a következő információkat tartalmazza:

A panaszossal szemben 2019. szeptember 30-án intézkedést kezdeményeztek, amelynek keretében őt igazoltatták, előállították, majd szabálysértési őrizetbe vették. A rendőri intézkedést *V. I. r. törm. és M. Gy. r. örm. járőrvezetők* hajtották végre. Az intézkedés során a helyszínre érkezett továbbá *M. J. r. ftzls. szolgálatirányító parancsnok* is. A panaszossal szembeni gyorsított szabálysértési eljárást (kihallgatás és őrizetbe vétel) *B. Z. r. zls. körzeti megbízott* folytatta le.

Az intézkedésre a megyei Tevékenység-irányítási Központ utasítása alapján került sor, mivel bejelentés érkezett, hogy a bejelentőt (a panaszost) az okmányiroda biztonsági őre megfenyegette.

16 óra 57 perckor érkeztek a helyszínre a Sátor 727 hívójelű egység járőrei, akik a helyszínen semmilyen rendkívüli eseményt, rendbontó magatartást nem tapasztaltak. A kikerülő járőrök a panaszost nem tudták azonnal meghallgatni, mivel éppen folyamatban volt az ügyintézés. Végül adatgyűjtés keretében igazoltatták, prioritálták, majd meghallgatták a helyszínen tartózkodó ügyintézőket, valamint *S. M. biztonsági őrt*. A meghallgatott személyek elmondták, hogy a panaszos több esetben káromkodott, kioktató, alpári stílusban, ordibálva kommunikált, magatartásával zavarta más ügyintézők munkáját, magatartása alkalmas volt megbotránkozásra, illetve riadalomkeltésre.

Az adatgyűjtés alapján felmerült tehát a gyanú, hogy a panaszos rendzavarás [Szabs. tv. 169. § (1)], valamint garázdaság (Szabs. tv. 170. §) szabálysértését követte el, ezért indokoltá vált, hogy vele szemben intézkedést kezdeményezzenek, amelynek keretében őt az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése alapján igazoltatták, majd vele szemben a Szolgálati Szabályzat 9. §-ának (1) bekezdése alapján szabálysértési feljelentéssel éltek.

Mivel a panaszos cselekménye olyan szabálysértés elkövetésének gyanúját vetette fel, amely elzárással is sújtható, a helyszínen közölték a panaszossal, hogy őt előállítják a Rendőrkapitányságra az eljárás lefolytatása érdekében (szabálysértési előkészítő eljárás).

M. I. r. ftzls. (szolgálatirányító parancsnok) az intézkedés megkezdésétől számított kb. 30 percet követően jelent meg a helyszínen, majd – szolgálati beosztásából fakadóan – átvette a panaszossal szembeni rendőri intézkedés irányítását. Részt vett a helyszíni adatgyűjtésben, a panaszos tájékoztatásában, valamint az előállítás végrehajtásában.

Az előállítás jogalapja az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának második fordulata volt. A Rendőrkapitányságon átvizsgálták a panaszos ruházatát, majd – a tanúk meghallgatásának idejére – előállító helyiségben helyezték őt el. A panaszost 21 óra 37 perctől 23 óra 15 percig eljárás alá vont személyként meghallgatták, majd őt – őrizetbe vételének kihirdetését követően – 23 óra 30 perckor átkísérték a megyei rendőr-főkapitányság fogdájába. [Az őrizetbe vétel jogalapja a Szabs. tv. 73. §-ának (1) és (2) bekezdései voltak.]

A Rendőrkapitányság előállító helyiségbe való befogadás során tételes ruházatátvizsgálásra került sor, amely során a panaszost alsónadrágra és atlétára vetkőztették. Erre azért volt szükség, hogy a testhajlatok (hónalj, lábujjközök, térdhajlat, könyökhajlat, ujjközök) is vizuálisan ellenőrizhetőek legyenek, és így minden esetlegesen támadásra, illetve önkárosításra alkalmas eszközt megtalálhassanak.

Befogadáskor minden önkárosításra és támadásra alkalmas eszközt „jegyzőkönyv ellenében megőrzésre” elvettek a panaszostól, így a szemüvegét is. Az érintett szemüveget azonban csupán az előállító helyiségben nem viselhette a panaszos, az egyéb eljárási cselekmények során már hordhatta azt. A panaszost külön nyilatkoztatták arról, hogy az előállító helyiségben való tartózkodása idején szükségleteit (ivóvíz fogyasztása, mellékhelyiség használata) ki tudja-e elégíteni a szemüveg viselése nélkül.

A panaszos élettársa az intézkedés idején mindvégig a panaszos mellett volt a helyszínen, az előállításra vonatkozó közlés idején is, a panaszost el is kísérte a Rendőrkapitányságig. A panaszos nem kérte hozzátartozó kiértesítését.

Az intézkedés során a panaszos nem mutatott be hangfelvételt, erre vonatkozó szándékát meghallgatása során sem jelezte, annak meghallgatását nem kérte. A panaszossal közölték, hogy amennyiben tudja bizonyítani az általa elmondottakat, tehet feljelentést a biztonsági őrről szemben.

A panaszos meghallgatása előtt felkészülési időt kért, ehhez tollat és papírt bocsátottak a rendelkezésére. Emellett, szintén kérésre, a rendezavarás és a garázdaság törvényi tényállását is külön felolvasták neki. A panaszos kérte továbbá, hogy vallomását szó szerint rögzítsék, amely kérésének eleget tettek. Felhívták a panaszos figyelmét, hogy a személyi körülményeire vonatkozó adatokról nem köteles nyilatkozni, és amennyiben nem nyilatkozik, úgy tudomásul veszi, hogy a szabálysértési hatóság ezen adatok figyelembevétel nélkül fogja meghozni döntését. Tájékoztatták továbbá a közvetői eljárásra utalás lehetőségéről, annak feltételeiről és szabályairól is, ám nem járult hozzá ennek lefolytatásához.

b) A szolgálatirányító parancsnok jelentése a fentiekhez képest az alábbi releváns információkat tartalmazza:

A szolgálatirányító parancsnok a rádióforgalmazást hallva döntött úgy, hogy a helyszínre megy (amely a Rendőrkapitányságtól mindössze 70 méterre volt). A helyszínen először az intézkedő rendőröktől kért tájékoztatást a történekről, majd a hivatal épületében végzett adatgyűjtést.

A szolgálatirányító parancsnok érkezésekor (kb. 17 óra 45 perc) a biztonsági személyzet nem tartózkodott a helyszínen, a panaszos és élettársa a hivatal épületének hátsó bejáratánál álltak a járőrök társaságában, az ügyintézőkkel ugyanakkor – adatgyűjtés keretében – személyesen beszélni tudott. (Egybehangzóan arról nyilatkoztak, hogy a panaszos magatartásán valamennyien megbotránkoztak.) A panaszost – napszaknak megfelelő köszönés, megfelelő azonosítás, valamint az intézkedés tényének közlése mellett – a helyszínen is meghallgatták.

Az adatgyűjtést követően – mivel a panaszossal szemben elzárással is sújtható szabálysértések gyanúja merült fel – a vezető ügyeletessel úgy döntöttek, hogy szükséges a panaszos előállítása. A szolgálatirányító parancsnok pontosan közölte a panaszossal, hogy elzárással is sújtható szabálysértést követett el, és vele szemben az eljárás azonnal lefolytatható, így őt előállítják.

A szolgálatparancsnok kiemelte, hogy az intézkedés nem a panaszos személye ellen irányult, annak oka a panaszos szabálysértő cselekménye volt. A panaszossal szemben nem léptek fel részrehajlóan, az ügyben minden olyan személyt meghallgattak, aki a cselekményről tudomással bírt. A szolgálatparancsnok kiemelte továbbá, hogy korábban még nem intézkedett a panaszossal szemben, köztük nem volt haragos viszony, az intézkedést a helyszínen tapasztalt tények határozták meg.

A szolgálatparancsnoknak csupán az ügyintézők által készített hangfelvételtől van tudomása, arra nem emlékszik, hogy a panaszos rendelkezett-e bármilyen felvétellel.

Az intézkedés végén, a Rendőrkapitányság épületében a szolgálatirányító parancsnok tájékoztatta a panaszost az Rtv. szerinti panasztételi lehetőségeiről, valamint annak határidejéről.

Az intézkedés során sem a szolgálatirányító parancsnok, sem a két intézkedő járőr nem használt sértő kifejezéseket, nem bánt megalázóan a panaszossal, vele kulturált hangnemben kommunikáltak.

c) A Sátor 727 hívójelű járőrpáros jelentései a fentiekhez képest az alábbi releváns információkat tartalmazza:

A kiérkezéskor sem a panaszos, sem a biztonsági őr, sem pedig a hivatali személyzet tagjai nem viselkedtek rendbontó módon. A kiérkezést követően jelezték a panaszosnak, hogy az ügyintézés végén meghallgatják a történetekről. A járőrpáros az intézkedést napszaknak megfelelő köszönést, megfelelő azonosítást, valamint az intézkedés céljának közlését követően kezdte meg.

A panaszos nem mutatott felvételt a járőrpárosnak az intézkedés során.

Az intézkedés során a panaszos együttműködő volt, a rendőrökkel kulturált módon kommunikált. A panaszossal a járőrök mindvégig határozott, de kulturált hangnemben intézkedtek, amelyet még a panaszos és élettársa is elismert az intézkedés során.

A Rendőrkapitányságon végrehajtott tételes ruházátvizsgálatot követően a panaszost átadták B. Z. r. zls. részére a szabálysértési eljárás lefolytatása érdekében.

A járőrpár pártatlannak és részrehajlástól mentesnek írta le az intézkedést; kiemelték, hogy a panaszossal szembeni intézkedés alapja a meghallgatott személyek beszámolóiból körvonalazódó szabálysértő magatartás volt.

d) A szabálysértési eljárást lefolytató rendőr jelentése a fentiekhez képest az alábbi releváns információkat tartalmazza:

A gyorsított szabálysértési eljárás keretében az eljáró rendőr tanúként hallgatta meg a biztonsági őrt, valamint a hivatal dolgozóit, valamint egy ügyfelet. A tanúk meghallgatását követően eljárási alá vont személyként meghallgatta a panaszost is.

A meghallgatása során nem jelezte a panaszos, hogy az ügyével kapcsolatban bármilyen felvételt szándékozna rendelkezésre bocsátani, ilyen felvétel meghallgatását sem kérte.

A panaszos meghallgatása során viselt szemüveget, az elkészült jegyzőkönyvet annak aláírása előtt alaposan el is olvasta.

A meghallgatás során a rendőr kulturált hangnemben kommunikált, sértő kifejezéseket nem használt. Ezzel szemben a panaszos több alkalommal trágár, obszcén kifejezéseket használt a rendszer, valamint a vele szemben korábban intézkedő káli rendőrökkel szemben.

e) A tanúk meghallgatásairól készült jegyzőkönyvek a következő releváns információkat tartalmazzák:

Az intézkedés során meghallgatott tanúk beszámolóí szerint 16 óra 45 perc körül érkezett a panaszos – akit látásból már ismertek – egy nő társaságában. A férfi sorszámot húzott, majd bement az ügyintézőhöz. A panaszos egy műszaki ok miatt forgalomból kivont járművel kapcsolatban kívánt ügyet intézni. A panaszos problémája az volt, hogy a rendőrség rosszul vette fel a jegyzőkönyvet, valamint nem a megfelelő hatóságnak továbbította azt.

A panaszos az ügyintézés során agresszív volt, trágár szavak kíséretében szidta a rendőrséget, valamint a rendszert. Az ügyintézők ezt jelezték a biztonsági őrnek.

A hivatal biztonsági őre próbálta lenyugtatni a panaszost, többször is felszólította, hogy ne kiabáljon, hiába. A panaszos meg is fenyegette a biztonsági őrt, hogy kirúgatja, valamint elkapja majd, ha kint találkoznak.

A panaszos alig hagyta szóhoz jutni az ügyintézőket, viselkedése megbotránkozást keltett, zavarta az ügyintézőt, az ügyfelekben is félelmet keltett.

A 2019. szeptember 30-án végrehajtott tanúmeghallgatások 19 óra 40 perctől 21 óra 5 percig tartottak.

f) A panaszos mint eljárás alá vont személy meghallgatásáról készült jegyzőkönyv a következő releváns információkat tartalmazza:

A panaszos által elmondottak alapvetően megfelelnek a panaszban leírtaknak, így csupán pár lényeges részt emeltem ki.

A panaszos elmondta, hogy már kissé fel voltak háborodva, amikor megérkeztek a hivatalba. Azt elismerte, hogy úgy beszélt, mint „egy kocsis”, mint „egy hegyi betyár”, „ocsmány módon”, elmondása szerint igyekezett leengedni a fáradt gőzt. Ugyanakkor mindez nem az ügyintézők ellen irányult, még csak nem is bírálta a munkájukat.

A panaszos határozottan kijelentette, hogy nem érdekli, hogy kit háborít fel az értékítélete, ugyanis annak kifejezése alapvető jog.

A panaszos határozottan állította, hogy a biztonsági őr volt, aki fenyegetően lépett fel, és aki őt veréssel fenyegette. A panaszos elismerte, hogy a szóváltás alatt biztosan mondott olyat, hogy ha nem lesz egyenruha a biztonsági őrön, akkor majd „lejátsszák”.

A panaszos beszámolója szerint a kikerülő járőrök teljesen korrekt és normális módon jártak el, nem ismerték a panaszost, nem tudták azt sem, hogy a rendőrkapitánnyal perben és haragban áll.

A panaszos – elmondása szerint – említette, hogy rendelkezik saját hangfelvétellel, ám a szolgálatparancsnok nem volt arra kíváncsi.

A panaszos szerint előfordulhat, hogy cselekményével garázdaságot követett el (bár ezt nem hiszi, hiszen csupán véleménynyilvánításhoz való jogával élt), ám úgy véli, hogy erre alapozva nem vehetnék őrizetbe.

A panaszos meghallgatása alatt is kifejezetten trágár módon fejezte ki álláspontját – elsősorban – a káli rendőrökkel szemben. (A panaszos szavait szó szerint rögzítették.)

g) Az őrizetbe vétel elrendeléséről szóló határozat tanúsága szerint a Szabs. tv. 73. §-ának (1)-(2) bekezdései alapján – a gyorsított bírósági eljárás lefolytatásáig, de legfeljebb 72 órára – a panaszos szabálysértési őrizetbe vételét rendelték el, mivel a panaszos elzárással büntethető szabálysértést követett el. Az őrizet kezdete 2019. szeptember 30-a 17 óra 30 perc volt. A határozat nem tartalmaz információt a szabálysértési őrizet elrendelésének szükségességéről, a mérlegeléskor figyelembe vett szempontokról.

h) A szabálysértési őrizetbe vett személy rendőrségi fogdába történő befogadására vonatkozó rendelvény tanúsága szerint a panaszost a megyei rendőr-főkapitányság fogdján helyezték szabálysértési őrizetbe.

i) Az ügyvéd kirendeléséről szóló határozat tanúsága szerint a Szabs. tv. 73. §-ának (1b), valamint 124. §-ának (3) bekezdése alapján ügyvédet rendeltek ki.

j) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

I. Az alapvető jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

1. Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz [...] (Alaptörvény II. cikk). Az Alaptörvény hatálybalépését követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybírói gyakorlat az emberi méltósághoz való joggal kapcsolatban arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi étellel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, és ezért minden emberre nézve egyenlő [23/1990. (X. 31.) AB határozat]. „Az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá” [64/1991. (XII. 17.) AB határozat].

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor már az egyik korai határozatában rögzítette [és ettől későbbi gyakorlatában sem tért el, mint ahogy ezt a 8/2014. (III. 20.) AB határozatában is külön megerősítette], hogy „az emberi méltósághoz való jogot az ún. »általános személyiségi jog« egyik megfogalmazásának tekinti”. Az „általános személyiségi jog” „»anyajog«, azaz olyan szubszidiárius alapjog, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra a konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható” [8/1990. (IV. 23.) AB határozat].

Az emberi méltósághoz való jog csak az emberi státus meghatározójaként, az élethez való joggal fennálló egységében abszolút és korlátozhatatlan. Az emberi méltósághoz való jog „anyajog” mivoltából levezetett egyes részjogai (mint pl. az önrendelkezéshez és a személy testi integritásához való jogok) bármely más alapjoghoz hasonlóan korlátozhatók. Csak a lényeges tartalom tekintetében korlátozhatatlanok [ld. 75/1995. (XII. 21.) AB határozat; 36/2005. (X. 5.) AB határozat].

a) Az emberi méltóság tartalmának pozitív meghatározása lehetetlen. A jogfejlődés és jogalkalmazói gyakorlat ezért tipikusan azon esetek körét határozta meg, amelyek minden bizonnyal sértik az emberi méltóságot. Sőt, például az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) nem is említi kifejezetten az emberi méltósághoz való jogot, ellenben rögzít bizonyos tiltott magatartásokat (3. cikk: kínzás tilalma; 4. cikk: rabszolgaság és kényszermunka tilalma). Az Európai Unió Alapjogi Chartája már kimondja az emberi méltóság sérthetetlenségét, ám pozitív tartalmának meghatározására – azon túl, hogy *expressis verbis* jelzi a méltóság testi és szellemi dimenziójának létét – szintén nem tesz kísérletet (1. és 3. cikk), ugyanakkor határozottan tiltja a kínzást és az embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést megvalósító magatartásokat, valamint a rabszolgaságot és a kényszermunkát (4. és 5. cikk). Maga az Alaptörvény III. cikke a fentiekhez hasonlóan rögzíti a legfontosabb tilalmakat (többek között a kínzás, embertelen, illetve megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmát).

Az Alkotmánybíróság az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatát is figyelembe véve a következőképpen fogalmazott:

„Bár az Alaptörvény külön cikkben szabályozza az emberi élethez és méltósághoz való jogot (II. cikk) és a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód, illetve büntetés tilalmát (III. cikk), az alkotmányozó hatalom normaszervezési módja csupán formai különállást valósít meg, így az Alkotmánybíróság értelmezésében a III. cikk (1) bekezdésében megjelenő tilalmak az emberi élethez és méltósághoz való jog megsértése tilalmának önálló, speciális megfogalmazásai is egyben. E felfogás összhangban van az Egyezmény 3. cikkének EJEB által kibontott tartalmával is, amely szerint az említett tilalmak megszegése az emberi méltóság sérelmét is jelenti” [32/2014. (XI. 3.) AB határozat].

A fenti tilalmak rögzítése ugyanakkor nem ad önmagában választ azok tartalmára, így tág teret ad a jogértelmezés számára. Ennek megfelelően mind az EJEB, mind az Alkotmánybíróság esetről esetre dönti el, hogy a kifogásolt bánásmód megvalósítja-e és pontosan melyik tilalmazott magatartást. [Lamm Vanda (szerk.): Emberi Jogi Enciklopédia. HVGORAC, Budapest, 2018.]

Az Alkotmánybíróság – az EJEB vonatkozó gyakorlatát alapul véve – úgy foglalt állást, hogy a kínzás, embertelen, illetve megalázó bánásmódot vagy büntetést megvalósító magatartások mindegyike „bizonyos fokú testi és/vagy lelki gyötrelmet, szenvedést, illetve fájdalmat okoz az érintett egyén számára”, amely magatartások „között egyfelől az okozott szenvedés intenzitása alapján lehet különbséget tenni” [32/2014. (XI. 3.) AB határozat].

b) Az emberi méltóságból levezetett általános személyiségi jog részét képezi az ember testi integritása [75/1995. (XII. 21.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság ma is élő gyakorlata alapján az ember testi-lelki integritáshoz való joga az Alaptörvény XX. cikkében rögzített testi és lelki egészséghez való alapvető jog alanyi oldalát testesíti meg [39/2007. (VI. 20.) AB határozat].

2. Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz. Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani [...] [Alaptörvény IV. cikk (1) és (2)]. E szabadságjog szoros összefüggésben áll az általános személyiségi jogként felfogott emberi méltósághoz való joggal, dogmatikailag annak önállósult eleme, amely fontos szerepet tölt be az egyén szabadságának, integritásának védelmében. [Lamm Vanda (szerk.): Emberi Jogi Enciklopédia. HVGORAC, Budapest, 2018.]

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) következetes gyakorlata szerint a szabadság és a biztonság egységet alkot, amelyben a szabadság elsősorban a fogvatartással szembeni szabadságot jelenti, míg a biztonság a szabadságba történő önkényes beavatkozásokkal szemben véd [Bozano v. France, no. 9990/82; Kamma v. The Netherlands, no. 4771/71.]. Maga az Alaptörvény megfogalmazása is az egységes fogalmi megközelítést erősíti, ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján elmondható, hogy a személyi szabadsághoz való jog – figyelemmel e szabadságjognak az ember szabadságát, integritását védő funkciójára – általános védelmet nyújt a szabadságkorlátozással járó intézkedésekkel szemben, amely védelem kiterjed a személyi szabadságtól való megfosztásnak nem minősülő, de a személyi szabadságot korlátozó intézkedések körére is:

„A személyi szabadság az egyén olyan autonómiáját jelenti, amely feltételezi a teljes akarati és cselekvési szabadságot a jog keretei között. A személyi szabadság joga mindenkivel szemben érvényesülő jog, amely minden embert megillet, ugyanakkor nem részesül abszolút védelemben, mivel törvényben meghatározott esetekben korlátozható. A személyi szabadság korlátozásának számos formája ismert a magyar jogrendszerben. Ezek jórészt a büntetőeljárás lefolytatásához kötődnek; büntető anyagi jogi szankcióként (szabadságvesztés, kényszergyógykezelés) vagy büntetőeljárás kényszercselekményként (örizetbe vétel, előzetes letartóztatás, ideiglenes kényszergyógykezelés, lakhelyelhagyási tilalom, házi őrizet) jelennek meg. A büntetőeljárás kivül ugyanakkor más eljárásokban is sor kerül a személyi szabadság alapjogának korlátozására, így különösen az idegenrendészet, a szabálysértési eljárás, az egészségügyi és a rendészeti igazgatás egyes területein.” [65/2003. (XII. 18.) AB határozat]

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „a szabadságelvonás alkotmányossága megítélésében meghatározó jelentőségű a szabadságelvonás időtartamának mértéke, annak indokoltsága,

valamint a jogtalan szabadságelvonás esetén a jogorvoslati jog és egyéb jogkövetkezmények meghatározása, illetve azok megfelelése”. „Az Alkotmánybíróság korábbi – az Alaptörvény hatálybalépését követően is hivatkozott – döntésében hangsúlyozta, hogy az egyén alaptörvényből eredő joga a személyi szabadságra és a személyi biztonságra akkor élvez hatékony védelmet, ha az eljárás tényleges időtartama nemcsak a törvény szerint maximális határidőn belül marad, hanem az ügy sajátosságaival is adekvát” [19/2019. (VI. 18.) AB határozat].

3. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni (Alaptörvény XXIV. cikk). A tisztességes hatósági eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikke nyomán új alapvető jogként jelent meg az Alaptörvényben.

„Az Alaptörvény XXIV. cikke önálló, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot. Az alapjogi védelem kiterjed többek között a részrehajlás nélküli, tisztességes, ésszerű határidőn belüli ügyintézésre, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indokolására és a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére. A közigazgatási szerv a jogalkalmazás során, a konkrét eljárásában nem hagyhatja figyelmen kívül az ügyfél jogait, egyidejűleg kell teljesítenie közérdekvédelmi és szubjektív jogvédelmi funkcióját. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában nem azonosította a XXVIII. cikk (1) bekezdésének tartalmát meghatározó, abszolút jogot, azonban elismerte a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmához tartozó számos részjogosítvány alapjogi jellegét (pl. a hatósági eljárás időbeli dimenziója, a határozat közzlése és a közzlés módja, valamint a fegyveregyenlőség joga)” [3311/2018. (X. 16.) AB határozat].

II. Az ügy érdemében

A panaszos sérelmezte, hogy 2019. szeptember 30-án megfelelő jogalap nélkül és indokolatlanul hosszú ideig korlátozták személyi szabadságát, továbbá, hogy őt fogva tartása során levetkőztették.

1. Elsőként azt értékeltem, hogy a rendőrség a panaszost indokoltan, kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában vont-e intézkedés alá

A panaszos álláspontja szerint rendzavarást biztosan nem követett el (mivel nem akart megverni senkit, nem hívott senkit verekedésre, ilyen felhívást nem tett), de garázdaságot sem, hiszen csupán a véleménynyilvánításhoz való alapvető jogával élt.

A Rendőrkapitányság által megküldött dokumentumok tanúsága szerint a járőrök a helyszínen semmilyen rendkívüli eseményt, rendbontó magatartást nem tapasztaltak, ugyanakkor a helyszíni adatgyűjtés keretében meghallgatták az ügyintézőket és a biztonsági őrt, akik elmondták, hogy a panaszos több esetben káromkodott, kioktató, alpári stílusban, ordibálva kommunikált, magatartásával zavarta más ügyintézők munkáját, magatartása alkalmas volt megbotránkozásra, illetve riadalomkeltésre. Az adatgyűjtés alapján felmerült tehát a gyanú, hogy a panaszos rendzavarás [Szabs. tv. 169. § (1)], valamint garázdaság (Szabs. tv. 170. §) szabálysértését követte el, ezért indokoltá vált, hogy vele szemben intézkedést kezdeményezzenek.

Az Rtv. 1. §-ának (2) bekezdés 2. pontja szerint a rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmességgel, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 9. §-a továbbá úgy rendelkezik, hogy rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki, vagy helyszíni bírság kiszabása helyett – ha a szabálysértési eljárásról szóló törvényben megállapított feltételek fennállnak – szóbeli figyelmeztetést alkalmaz.

A rendőrség intézkedési kötelezettségének tisztázása érdekében az alábbi jogszabályhelyeket tartom szükségesnek felhívni:

A Szabs. tv. 169. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint, aki verekszik, továbbá aki mást verekedésre felhív rendzavarás szabálysértését követi el.

A Szabs. tv. 170. §-a szerint, aki olyan kihívóan közösséggel szembe magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, garázdaság szabálysértését követi el.

A fenti jogszabályhely(ek) ismertetését követően fontos rögzíteni, hogy valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálom. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis az alapvető jogok biztosa nem veheti át a szabálysértési hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény elsődleges értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki.

A rendzavarás szabálysértésének védett jogi tárgya a személyi sértetlenség, a közterületi rend és a köznyugalom. A rendzavarás definiálatlan jogfogalom. A Szabs. tv. három különböző cselekménytípust – a verekedést, az engedetlenséget és a rendezvények veszélyeztetését – vonja össze a rendzavarás sajátos fogalma alatt. A panasszal érintett lehetséges elkövetési magatartás a verekedésre felhívás. A verekedésre felhívás önálló felbujtó magatartás, ami elhangozhat szóban vagy írásban. A felbujtás fő szabályként járulékos cselekmény, a felelősség a tettesi alapcselekmény végrehajtásától függ. A *sui generis* szabálysértéssé nyilvánítás jelentősége abban áll, hogy a felelősségre vonáshoz nem szükséges a verekedés tényleges megtörténte, elegendő a puszta biztatás. [Cserép Attila (et al.): Nagykomentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényhez. Wolters Kluwer, 2021.]

A garázdaság szabálysértésének védett jogi tárgya a köznyugalom és a közrend. A Szabs. tv. nem tartalmaz azonban értelmező rendelkezést a fogalomra nézve, így a garázdaság megítélése

– objektív kapaszkodók hiányában – meglehetősen szubjektívnek mondható. A garázdaság egymozzanató, szándékos cselekmény, a kihívóan közösségellenes magatartás tanúsításából áll. A kihívó közösségellenesség egy határozatlan jogfogalom. A közfelfogás alapján közösségellenesnek tekintjük a botránnyokozást, a szokványos viselkedési normák megsértését, a megdöbbsentő magatartást. A bírói gyakorlat szerint a közösségellenesség akkor kihívó, ha az elkövető a közösség által rendszerint elvárt viselkedési normákat durván, gátlástalanul sérti meg, és elvetemülten vagy hivalkodó módon veszi semmibe az együttélés jogi, erkölcsi szabályait. Kihívóan közösségellenesnek tekinthető például a közőkődés vagy dulakodás nyilvános helyen, a nyomdafestéket nem tűró kiabálás. A garázdaság szükséges és konjunktív tényállási elemei a megbotránnyozásra, illetve a riadalom kiváltására való alkalmasság. Megbotránnyoztató az a magatartás, ami mást felháborít, érzelmi elutasításra készítet, felbosszant, visszataszít, illetve szembeszegülésre vagy távozásra ingerel. Az alkalmasság azt jelenti, hogy nem az eredményt kell vizsgálni, hanem annak a lehetőségét. Nem szükséges tanúkkal igazolni a megbotránnyozás vagy a riadalom tényét, mint ahogy azt sem, hogy mekkora volt a felháborodás, illetve, hogy milyen fokú volt az ijedtség. A tényállásszerűséghez csak azt követeli meg a törvény, hogy más vagy mások észlelhessék a kihívóan közösségellenes magatartást. Hangsúlyozandó, hogy az a cselekmény ütközik a garázdaság tényállásba, ami nem csupán megbotránnyozásnak vagy ijedtségnek a tárgya, hanem kihívóan közösségellenes is egyben. Az eredmény, nevezetesen, ha a garázda magatartás több embernél is megbotránnyozást vagy riadalmat okozott, illetve, ha a felháborodás nagyfokú volt, vagy az ijedtség rémületbe torkollott, nem tényállási elem, csak büntetékiszabási szempont. A garázdaság megállapíthatósága függ ugyanakkor attól, hogy a közrendsértő magatartást hol, milyen helyszínen és mely okból követik el. [Cserép Attila (et al.): Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényhez. Wolters Kluwer, 2021.]

A rendelkezésre álló információk alapján a hivatal ügyintézői, valamint a biztonsági őr egyöntetűen azt közölték a helyszínen, hogy a panaszos az ügyintézés zavarva, alpári stílusban káromkodott, ordibált, valamint a biztonsági őrt is veréssel fenyegette. (Később, a tanúmeghallgatások során is így vallottak.)

Az ügyintézők, valamint a biztonsági őr által a helyszínen közölt információk szerint a panaszos nyilvános helyen (a hivatal ügyfélfogadásra és ügyintézésre szolgáló helyiségében) nyomdafestéket nem tűró módon, kiabálva fejtette ki véleményét, valamint veréssel fenyegette a biztonsági őrt. Mindezek olyan körülmények, amelyek felvetik legalább a garázdaság szabálysértésének gyanúját. Egy ilyen magatartás ugyanis a bírói gyakorlat alapján egyértelműen kihívóan közösségellenes (különös tekintettel a cselekmény helyszínére és idejére), alkalmas arra, hogy megbotránnyozást, illetve riadalmat okozzon.

A fentiek alapján úgy foglaltam állást, hogy a panaszossal szembeni intézkedés ténye visszásságot nem okozott.

Felhívom a panaszos figyelmét, hogy bár valóban alkotmányosan védett a vélemény közlésének módja és stílusa is [ld. 33/1998. (VI. 25.) AB határozat, 3132/2018. (IV. 19.) AB határozat, valamint 3322/2019. (XI. 26.) AB határozat, ezt rögzítik a releváns nemzetközi egyezmények, és kapcsolódó bírósági gyakorlat is, mint pl. Oberschlick v. Austria, 11662/85, Savva Terentyev v. Russia, 10692/09], mindez nem jelenti azt, hogy bizonyos közlési módok ne lennének korlátozhatóak [ld. 17/2020. (VII. 17.) AB határozat]. A vélemény közlésének módja tehát nem élvez abszolút szabadságot. A hazánkat is kötő, véleménynyilvánítás szabadságát deklaráló nemzetközi szerződésekből (Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 19. és 29. cikk; Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 19. cikk; Egyezmény 10 cikk, Az Európai Unió

Alapjogi Chartája 11. és 52. cikk) is következik, hogy a véleménynyilvánítás módja korlátozható – többek között – a közrend, vagy akár a közérkölcös védelme érdekében is, amennyiben az egy demokratikus társadalomban szükséges és az elérni kívánt céllal arányos. A magyar Alkotmánybíróság is hasonló logika alapján – éppen a véleménynyilvánítás szabadságának vonatkozásában – dolgozta ki az alapvető jogok korlátozásának általános mércéjét, az ún. szükségesség-arányosság tesztet.

Ahogy azt fent kiemeltem, mind a rendzavarás, mind pedig a garázdaság védett jogi tárgya a közrend és a köznyugalom. E szabálysértési tilalmak kifejezetten azt az alkotmányos célt szolgálják, hogy visszatartsák a társadalom tagjait attól, hogy az állam által – egy demokratikus társadalomtól elvárt mértékben és módon – biztosított egyfajta jogi- és társadalmi rendet megzavarják, bomlasszák. (A közrend sérelme közvetve vagy közvetlenül mások jogainak és szabadságának sérelmével is jár.) A közrend, valamint az annak részét képező közbiztonság és köznyugalom olyan alkotmányos értékek, amelynek érvényesülése érdekében a vélemény közlésének módja – a szükségesség-arányosság mércéjének megfelelően – korlátozható [Alaptörvény I. cikk (3)]. Ennek megfelelően alakította ki az érintett szabálysértési tényállásokat a jogalkotó. Amennyiben tehát a vélemény kifejezése olyan módon (ideértve annak stílusát is) történik, amely megvalósítja az érintett törvényben rögzített szabálysértési tényállásokat, ez a kifejezési mód már nem tartozik a véleménynyilvánítás szabadsága által védett körbe, korlátozhatóvá, sőt szankcionálhatóvá válik. Ilyen esetben nem maga a vélemény kifejezése, hanem annak módja lesz szankcionálható.

2. Vizsgáltam a panaszos előállításának körülményeit.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint a kitérő rendőrök a helyszínen nem észleltek jogellenes cselekményt, ugyanakkor az adatgyűjtés során begyűjtött információk alapján felmerült, hogy a panaszos olyan szabálysértést követett el (ld. e jelentés előző pontja), amely elzárással is sújtható, így a panaszost – miután a szolgálatparancsnok közölte vele az előállítás tényét és célját (eljárás lefolytatása) – az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pontjának második fordulata alapján előállították a Rendőrkapitányságra.

Ennek során átvizsgálták a panaszos ruházatát, majd – a tanúk meghallgatásának idejére – előállító helyiségben helyezték őt el. A panaszos őrizetbe vételét 17 óra 30 perctől rendelték el. Az őrizetbe vétel jogalapja a Szabs. tv. 73. §-ának (1) és (2) bekezdései voltak.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdésének megfelelően a rendőrség a feladatának ellátása során a [...] a személyi szabadsághoz [...] fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, valamint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

a) az előállítás jogalapja tekintetében

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg

akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.

Jelen panaszügyben szükséges annak tisztázása, hogy pontosan mit takar az „akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható” fordulat.

A Szabs. tv. alapján alapvetően háromféle módon folyhat le szabálysértési eljárás: (1) szabálysértési hatósági eljárás (Szabs. tv. XV. fejezet), amelyre az általános eljárási szabályok (Szabs. tv. XII. Fejezet) irányadóak; (2) a helyszíni bírság kiszabásával vagy szóbeli figyelmeztetéssel záruló helyszíni eljárás (Szabs. tv. XIV. Fejezet); továbbá (3) az elzárással is büntethető, valamint a bíróság elsőfokú hatáskörébe tartozó szabálysértésekre irányadó speciális eljárás (Szabs. tv. XVII. Fejezet). A (3) típusú eljárások közé tartozik a Szabs. tv. 124-126. §-ai szerinti bíróság elé állítás gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából.

Az „eljárás azonnal lefolytatható” fordulat szemantikai tartalma olyan helyzetre utal, amikor a tényállás – a rendelkezésre álló bizonyítási eszközök alapján – már az eljárás megindulásakor maradéktalanul tisztázható, azaz nincs szükség további bizonyítási eljárás lefolytatására, így az eljárás pedig megszakítás nélkül, haladéktalanul érdemben zárható.

A fenti eljárás módok közül kizárólag a Szabs. tv. 124. §-a szerinti bíróság elé állítás esetén beszélhetünk arról, hogy az „eljárás azonnal lefolytatható” (bár ez sem maradéktalanul), ugyanis minden más esetben – ide nem értve a helyszíni eljárást – eleve nem teszi lehetővé az eljárásrend és az ahhoz kapcsolódó határidők, hogy az eljárás megszakítások nélkül, haladéktalanul lefolytatható legyen. Helyszíni eljárás esetén, amennyiben az helyszíni bírság kiszabásával vagy szóbeli figyelmeztetéssel zárul, az eljárás véget ér, így ott már nincs eljárás, amely jogalapot adna a személyi szabadság korlátozására. (Helyszíni idézés esetén másik eljárásrend indul, de ez eleve nem alkalmazható szabálysértési elzárással büntethető szabálysértések esetén.) Álláspontom szerint – kontextuális értelmezés alapján, figyelemmel az érintett rendelkezések szemantikai tartalmára – az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának második fordulata szerinti előállítás kizárólag a Szabs. tv. 124. §-a szerinti bíróság elé állítás érdekében alkalmazható jogszerűen, amikor annak valamennyi törvényi feltétele fennáll.

A Szabs. tv. 73. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrség szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén a tetten ért eljárás alá vont személyt gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe veheti. A tettenérésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni akkor is, ha a szabálysértés helyszínéről elmenekült elkövetőt a rendőrség az elkövetéstől számított negyvennyolc órán belül elfogja. Ugyanezen § (2) bekezdése szerint a szabálysértési őrizet a bíróság érdemi végzésének meghozataláig, de – a Szabs. tv. eltérő rendelkezése hiányában – legfeljebb hetvenkét óráig tart, amelybe a szabálysértési őrizetet megelőző előállítás teljes ideje beleszámít. Az eljárás alá vont személyt nyomban szabadon kell bocsátani, ha a szabálysértési őrizet tartama alatt a bíróság a gyorsított eljárást nem folytatta le vagy nem szabott ki szabálysértési elzárást.

Mind a rendzavarás, mind pedig a garázdaság szabálysértése esetén szabálysértési elzárás büntetés kiszabásának is helye van (Szabs. tv. 179. §), így amennyiben a panaszost tetten érték, volt lehetősége a rendőröknek a Szabs. tv. 124. §-a szerinti gyorsított bíróság elé állítást választani. A rendelkezésre álló információk szerint kifejezetten az volt a panaszos előállításának a célja, hogy őt gyorsított eljárásban bíróság elé állítsák.

Ahhoz, hogy érdemben állást tudjak foglalni a panaszos Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja szerinti előállításának kérdésében, elengedhetetlen, hogy – mint előkérdés – állást foglaljak a

panaszos szabálysértési őrizetbe vételének jogszerűségéről. Ellenkező esetben a rendőrségi panaszeljáráásban pusztán formális szempontokat vehetnék figyelembe az f) pont szerinti előállítás értékelésekor, kiüresítve így az alapjog-korlátozás vizsgálatát.

A szabálysértési őrizet normatív keretének alapvető jogok fényében, objektív teleologikus, szűken vett kontextuális, valamint szintaktikai értelmezése alapján az alábbi megállapítások tehetők:

(1) Amennyiben alapvetésnek tekintjük, hogy a személyi szabadság korlátozására – figyelemmel az Alaptörvény I. és IV. cikkében foglaltakra – kizárólag törvényes okból és eljárás alapján, a szükségesség-arányosság mércéjének megfelelően kerülhet sor, akkor kizárólag azon esetekben és olyan mértékben lehet alkotmányos egy személy szabadságának korlátozása, illetve elvonása, ha annak törvényes célja más módon nem érhető el. Az Alkotmánybíróság az Egyezmény 5. cikke fényében is adott értelmezésében a következőképpen fogalmazott: „[...] az 5. cikkben foglalt átfogó felsorolásból következően e cikk hatálya irányadó a büntetőeljárás keretén belül és az azon kívül elrendelt fogvatartásra és kiterjed az eljárás valamennyi résztvevőjére. A Bíróság döntéseiből kitűnően a személyi szabadsághoz való jog, amely csupán célszerűségi vagy „ésszerűnek tűnő” okból nem korlátozható. Erre csak a szükségesség és az arányosság feltételeinek teljesülése mellett van mód. A szabadságelvonásra csupán törvényben pontosan, kellően világosan és előreláthatóan körülírt esetekben, az önkényesség kizárása mellett kerülhet sor, függetlenül annak időtartamától (pl. van Droogenbroeck contra Belgium ügyben hozott, 1982. június 24-i ítélet; Kawka contra Lengyelország ügyben hozott, 2001. január 9-i ítélet).” [104/2007. (XII. 13.) AB határozat]

(2) A szabálysértési eljárás általános célja a bűncselekményi szintet el nem érő kriminális cselekményekkel szembeni hatékony fellépés. A kriminális jelleget hangsúlyozta az Alkotmánybíróság is, rámutatva ezzel a szabálysértési jognak a büntetőjoggal, valamint büntetőeljárással való rokonságára [63/1997. (XII. 12.) AB határozat], amely a jelenleg hatályos Szabs. tv. esetén még inkább igaz: „a szabálysértés elvesztette a közigazgatás-ellenes magatartások szankcionálásában betöltött szerepét, és a „bagatell büntetőjogi” jellege vált dominánssá” [38/2012. (XI. 14.) AB határozat]. Ezen belül a szabálysértési kényszerintézkedések – hasonlóan a büntetőeljárás kényszerintézkedéseéhez – olyan cselekmények, amelyek nélkül az eljárás megfelelő eredménnyel nem folytatható le, mivel pl. az elkövető nem jelenik meg az idézésen, a közérdekű munka vagy a pénzbírság helyébe lépő elzárás végrehajtására kijelölt büntetés-végrehajtási intézetben, megzavarja az eljárás rendjét, vagy éppen szükséges konkrét bizonyítási eszközök elvétele annak érdekében, hogy egy érdemi döntés meghozható legyen.

(3) A szabálysértési őrizetet a jogalkotó szabálysértési kényszerintézkedésként határozta meg és helyezte el a Szabs. tv.-ben. Ennek megfelelően a szabálysértési őrizet – céljából és jellegéből adódóan – kizárólag olyan esetekben alkalmazható, amikor más módon nem biztosítható a szabálysértésekkel szembeni hatékony fellépés. (Ebből adódóan annak végrehajtása független az őrizetbe vett elkövető akaratától.)

(4) Amennyiben szintaktikai szempontból elemezzük a Szabs. tv. 73. §-át, három fontos tétel fogalmazható meg:

- a szabálysértési őrizet mint személyi szabadságtól való ideiglenes megfosztás célja kizárólag gyorsított bírósági eljárás (Szabs. tv. 124. §) lefolytatása lehet;
- kizárólag olyan elkövetővel szemben alkalmazható, akit szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés elkövetésén tetten értek;

- ahogy arra az „örizetbe veheti” képzős szerkezete utal, a szabálysértési őrizet mérlegeléshez kötött intézkedés, azaz nem kötelező eljárási cselekmény. [Ld. erről pl. AJB-469/2018. számú, valamint AJB-105/2020. számú ügyekben készült jelentések.]

A fentiek szintéziseként elmondható, hogy a szabálysértési őrizet szigorúan célhoz kötött kényszerintézkedés, amelyre kizárólag a helyszínen intézkedő rendőr – szükségesség és arányosság tárgyában való – *de facto* mérlegelését követően (tehát nem automatikusan), megfelelően indokolt esetben (tehát nem önkényesen) kerülhet sor.

Jelen ügyben a következőket kellett vizsgálnom:

- Megállapítható volt-e a tettenérés?
- Amennyiben igen, elengedhetetlen volt-e a panaszos őrizetbe vétele, ezen keresztül pedig az előállítás?

aa) a tettenérés kérdésében

A tettenérés fogalmát a Szabs. tv. nem határozza meg. A Szabs. tv. 73. §-ának hivatkozott (1) bekezdéséből is csupán annyi derül ki, hogy a tettenérésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni akkor is, ha a szabálysértés helyszínéről elmenekült elkövetőt a rendőrség az elkövetéstől számított negyvennyolc órán belül elfogja. A Nagykommentár szerint szabálysértés elkövetésének észlelése alatt értendő, ha valaki részben vagy egészben látta, illetve egyéb módon érzékelte, amint az elkövető a jogsértő cselekményt véghezvitte. Fontos, hogy az észlelő és a Szabs. tv. 73. §-a szerinti tettenérő személy nem feltétlenül ugyanaz. A bírói gyakorlat szerint fennáll a tettenérés, ha az elkövető a helyszíntől eltávolodott már, de annak közelében felismerik, illetőleg üldözés közben elfogják. Megalapozza a tettenérés alapján történő elfogást és előállítást, ha az üldözésére konkrét, az elkövető által hátrahagyott nyomok, információk adnak okot. [Ld. Cserép Attila (et al.): Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényhez. Wolters Kluwer, Budapest, 2021.]

A Szabs. tv. hivatkozott 73. §-ában foglaltak alapján – szemantikai és szintaktikai értelemben – a tettenérésre vonatkozóan a következő megállapítások tehetők:

- a szabálysértő cselekményt valakinek közvetlenül észlelnie kell;
- az elkövetés közben észlelt – a helyszínt el nem hagyó – elkövetővel szemben a helyszínen intézkedni kell (főszabály);
- tettenérésnek tekintendő az is, ha a helyszínről „elmenekült” (tehát nem pusztán távozott, hanem kifejezetten a felelősségre vonás elkerülése érdekében, sietve távozott) elkövetőt az észlelt elkövetéstől számított 48 órán belül elfogják.

A tettenérés fogalma szabálysértési eljárásban tágabb, mint büntetőeljárásban. A Kúria gyakorlata szerint büntetőeljárásban szükséges, hogy az elkövetés és az elmenekült elkövető elfogása között fennálljon egyfajta folyamatosság, az elkövető idővesztés nélküli üldözése („*forró nyom*”) (EBH 2013. B.13.). A Szabs. tv. ezzel szemben kifejezetten megengedi, hogy ez a folyamatosság megszakadjon, akkor, amikor tettenérésnek tekinti az elmenekült elkövető észleléstől számított 48 órán belüli elfogását. Jelentős különbség továbbá, hogy – a tulajdon elleni szabálysértést leszámítva [Szabs. tv. 73. § (8)] – nincs lehetőség arra, hogy az elkövetőt az intézkedő rendőrökön kívül más visszatartsa.

Jelen ügyben – a rendelkezésre álló információk alapján – a kitérőkor a járőrök rendkívüli eseményt, rendbontó magatartást ugyan nem tapasztaltak, a cselekmény ekkor már befejezett

volt, a helyszínen jelenlévők azonban beszámoltak a járőröknek arról, hogy a panaszos jelenlétükben szabálysértő magatartást tanúsított, így a cselekményt követően is a helyszínen maradt panaszossal szemben intézkedést kezdeményeztek. **Mindezek alapján – figyelemmel a szabálysértési tettenérésre vonatkozóan tett megállapításokra – fennálltak a tettenéréshez szükséges törvényi feltételek.**

ab) a szükségesség tekintetében

Sem a szabálysértési őrizet elrendelő határozat, sem más rendelkezésre bocsátott dokumentum nem tartalmaz információt a szabálysértési őrizet elrendelésének szükségességéről, a mérlegeléskor figyelembe vett szempontokról.

Ahogy arra az AJB-105/2020. számú ügyekben készült jelentésben is felhívtam a figyelmet, a szabálysértési őrizet akkor lesz alkotmányosan is elfogadható, ha annak „*elrendelése az adott eset körülményeinek mérlegelése alapján szükséges, indokolt és a korlátozással okozott hátrány arányban áll az abból származó előnyökkel*”. A mérlegelés nélküli, illetve nem kellően indokolt őrizetbe vétel visszásságot eredményez.

A Szabs. tv. 73. §-ának 2021. május 14-étől hatályos (1c) bekezdése rögzíti, hogy milyen szempontokat kell figyelembe vennie az intézkedő rendőröknek a szabálysértési őrizetbe vételről való döntés meghozatalakor. A módosításhoz fűzött indokolás szerint a szabálysértési őrizet elrendelő szerv az arányosság elvének figyelembevételével dönt az őrizet elrendeléséről. A szabálysértési őrizet alapját képező szubjektív mérlegelési szempontok beiktatásával a jogalkalmazó a szubjektív mérlegelési szempontok figyelembevételével dönt a szabálysértési őrizet elrendeléséről, amellyel elkerülhetők az alapvető joggal összefüggő visszásságok. A szabálysértési őrizet elrendelő határozatnak is tartalmaznia kell rövid indokolást, utalva a megállapított tényekre, így a mérlegelési szempontokra.

A Szabs. tv. 73. §-ának hivatkozott (1c) pontja az intézkedés idején még nem létezett, ugyanakkor fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a szabálysértési őrizet foganatosítása az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdése szerinti előállítás keretében történik, így arra az Rtv. hivatkozott 15. §-ának (1) és (2) bekezdése szerinti arányosság követelménye alkalmazandó. Ennek megfelelően a sérelmezett intézkedés idején is mérlegelniük kellett az intézkedő rendőröknek az előállítás keretében foganatosított szabálysértési őrizet szükségességét és arányosságát. A rendelkezésre álló információk alapján ez nem történt meg.

A fentiek alapján nem igazolható az őrizetbe vétel szükségessége (és arányossága), ezáltal pedig az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pontja szerinti előállítás sem lehetett jogszerű. Mindezek alapján megfelelő jogalap nélkül, alapvető jogot sértő módon korlátozták a panaszos személyi szabadságát.

b) az előállítás időtartama vonatkozásában

Tekintettel arra, hogy visszásnak értékeltem az előállítás jogalapját, annak időtartamát külön nem vizsgáltam, ugyanakkor megállapítottam, hogy a rendőrség alapvető jogot sértő módon korlátozta a panaszos személyi szabadságát.

3. Vizsgáltam a ruházatátvizsgálás körülményeit.

A panaszos sérelmezte, hogy őt két alkalommal is meztelenre vetkőztették idegen férfiak előtt, majd ezt követően elvették az értékeit (köztük a mínusz öt dioptriás szemüvegét is).

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint a Rendőrkapitányság előállító helyiségbe való befogadáskor tételes ruházatátvizsgálást hajtottak végre, amely során a panaszost alsónadrágra és atlétára vetkőztették. Erre azért volt szükség, hogy a testhajlatok (hónalj, lábujjközök, térdhajlat, könyökhajlat, ujjközök) is vizuálisan ellenőrizhetőek legyenek, és így minden esetlegesen támadásra, illetve önkárosításra alkalmas eszközt megtalálhassanak. Befogadáskor minden önkárosításra és támadásra alkalmas eszközt „jegyzőkönyv ellenében megőrzésre” elvettek a panaszostól, így a szemüvegét is. Az érintett szemüveget azonban csupán az előállító helyiségben nem viselhette a panaszos, az egyéb eljárási cselekmények során már hordhatta azt. A panaszost külön nyilatkoztatták arról, hogy az előállító helyiségben való tartózkodása idején szükségleteit (ivóvíz fogyasztása, mellékhelyiség használata) ki tudja-e elégíteni a szemüveg viselése nélkül.

Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 18. § (3) bekezdésének megfelelően a fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

a) A vetkőztetés tekintetében

Az Rtv. 16. §-ának (4) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot; az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni.

Az embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés megítéléséhez irányadó az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata. A Bíróság az Írország kontra Egyesült Királyság ügyben fektette le azokat az átfogó feltételeket, amelyek megvalósulása az embertelen és megalázó bánásmód tilalmába ütközhet (Ireland v. United Kingdom, 5310/71.), de mindig esetről esetre dönthető el, hogy egy kifogásolt bánásmód valóban megvalósítja-e az Egyezmény 3. cikkébe ütköző tilalom valamelyikét. [ld. Lamm Vanda (szerk.): Emberi Jogi Enciklopédia. HVGORAC, Budapest, 2018.]

A megalázó bánásmód vagy büntetés három típusa különböztethető meg. Vannak esetek, amikor a bánásmód vagy büntetés már önmagában, az eset körülményeitől függetlenül megalázónak minősül (pl. faji megkülönböztetésből fakadó megnyilvánulások, ld. Cyprus v. Turkey, 25781/94.), elfordul, hogy az adott bánásmód vagy büntetés mások szemében megalázó, továbbá megalázó lehet egy bánásmód vagy büntetés az áldozat szemszögéből is. A Bíróság gyakorlatában olyan cselekmény valósíthatja meg a megalázó bánásmód tilalmát, amely „*az áldozatban félelmet, szorongást és kisebbségi érzést kelt, amely alkalmas arra, hogy megalázza és lealacsonyítsa őt, továbbá, hogy a testi és lelki ellenállását megtörtse*” (Ireland v. United Kingdom, 5310/71.). Önmagában a nehéz körülmények vagy a kétségtelenül kellemetlen vagy akár bosszantó bánásmód nem feltétlenül minősül megalázónak (pl. López Ostra v Spain, 16798/90.). A bánásmódnak vagy büntetésnek el kell érnie a súlyosságnak egy olyan minimális szintjét, amelynek értékelése relatív, vagyis az összes körülménytől függ (pl.

Peers v. Greece, 28524/95.). E körben megjegyzendő, hogy – bár figyelembe veendő körülmény – nincs jelentősége annak, hogy cél volt-e az áldozat megalázása (Peers v. Greece, 28524/95.). [ld. Bodnár Eszter és Sonnevend Pál (szerk.): Az Emberi Jogok Európai Egyezményének Kommentárja. HVGORAC, Budapest, 2021.]

Mindenképpen kiszolgáltatott és méltatlan helyzetet eredményez, amikor az intézkedés alá vont személynek meztelenre vagy majdnem meztelenre kell vetkőznie, amely helyzet – a körülmények fényében – könnyedén megalázóvá is válhat. Figyelemmel arra, hogy az emberi test ilyen módon való átvizsgálása közvetlenül érinti az intézkedés alá vont személy emberi méltóságából fakadó testi integritását, különös hangsúlyt kell fektetni annak indokoltságára és végrehajtása módjára. Pusztán általános célszerűségi indokok nem alapozhatnak meg alapjogkorlátozást, különösen az emberi méltóságot ilyen mértékben érintő helyzetekben. A törvényes alap nélküli, illetve szükségtelen, vagy az elérni kívánt alkotmányos célhoz képest aránytalan hátrányt okozó korlátozás mindenképpen alapvető jogot sértő eredményre vezet.

A rendelkezésre álló információk alapján a panaszost a Rendőrkapitányságon nem fogdában, hanem előállító helyiségben helyezték el. A megyei rendőr-főkapitányságon helyezték el fogdában a szabálysértési őrizet idejére.

Mivel a panaszost nem helyezték el fogdában, a panaszossal szemben alkalmazott ruházat-átvizsgálásra az Rtv. 31. §-ában foglaltak irányadóak.

Az Rtv. 31. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a 29/B. § (1) bekezdésében meghatározott dolog elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremszétséges módon. [Az Rtv. 29/B. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr feladatának teljesítése során megtalált olyan dolog, amely az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény alapján zár alá vehető, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvény, vagy a büntetőeljárásról szóló törvény alapján bizonyítási eszközként lefoglalható, valamint a támadásra, vagy önveszély okozására alkalmas, illetve a jogosulatlanul birtokolt dolgot a jogosultnak vagy az eljáró hatóságnak történő átadásig, zár alá vétel vagy lefoglalás elrendeléséig, de legfeljebb három munkanapra átvételi elismervény ellenében ideiglenesen elveheti.]

Az ORFK utasítás 6.4. alatt a ruházat-átvizsgálásról azt írja, hogy végrehajtható az átvizsgált személy bevonásával, vagy anélkül. Az átvizsgálást végző rendőrnek stabil, biztonságos testtartása legyen. A ruházatot ne ütögesse, hanem simítással, esetleges gyűrögetéssel vizsgálják át, fokozott figyelemmel a rejtett eszközökre. Először az ellenőrzött személy által közvetlenül elérhető testzónákat vizsgálja át a rendőr, és ahol feltehetően fegyver vagy veszélyes tárgy rejthető el. Az átvizsgálást biztosító rendőr közvetlen közelben helyezkedjen el, az átvizsgálás lehetőleg tanúk jelenlétében történjen. Figyelemmel kell lenni arra, hogy a ruházat-átvizsgálás csak a jogszabályban előírt feltételek fennállása esetén és módon foganatosítható, az intézkedés alá vont személy emberi és állampolgári jogai csak a szükséges mértékben korlátozhatóak, és tilos indokolatlan fájdalmat okozni, kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmódot alkalmazni. Az utasítás képes ábráin valamennyi esetben az intézkedés alá vont személy ruházatának átvizsgálása akként zajlik, hogy a ruha az intézkedés alá vont személyen van, majd azt végigtapogatja a rendőr.

Ahogy arra az RI-AJBH-2/2020. számú ügyben írt jelentésemben is felhívtam a figyelmet – utalva a korábbi Testület gyakorlatára [ld. pl. 155/2009. (VI. 3.) sz. állásfoglalás, 41/2016. (II. 25.) sz. állásfoglalás, 58/2017. (IV. 27.) sz. állásfoglalás] –, az intézkedés alá vontak olyan módon történő átvizsgálása, amely meztelenre vagy majdnem meztelenre való levetkőztetéssel jár együtt, túllépi a ruházatátvizsgálás kereteit, motozásnak minősül.

A motozás büntetőeljárás cselekmény, amelyre a Be. 306-307. §-ai az irányadóak. A panaszossal szemben nem büntetőeljárás, hanem szabálysértési eljárás zajlott, így a motozás szabályai eleve nem voltak alkalmazhatóak.

Az Rtv. 31. §-ának alkalmazása során nincs lehetőség az intézkedés alá vont személy testének átvizsgálására, így abban az esetben, ha az intézkedés alá vont személyt meztelenre vagy majdnem meztelenre vetkőztetik, a végrehajtott cselekmény egyértelműen motozásnak tekintendő. A korábbi Testület értelmezésében attól függetlenül is motozásnak minősült az intézkedés alá vont személy meztelenre vagy majdnem meztelenre vetkőztetése, hogy a panaszos testét egyébként nem érintették meg, ugyanis az emberi test szemrevételezése a ruházatátvizsgálásnál mindenképpen többet jelent, a ruházatátvizsgálásnak pedig nincs olyan normatív előírása, amely a ruha levetkőztetés utáni átvizsgálását tenné lehetővé (sőt – ahogy az ORFK Utasítás értelmezése alapján levezethető – a ruházatátvizsgálás akként zajlik, hogy a ruha az intézkedés alá vonton van, majd azt végigtapogatja, -simítja a rendőr).

Álláspontom szerint a rendőri előadás szerinti ruházatátvizsgálás valójában motozásnak minősült, és mint ilyen, a panaszos esetében törvényi felhatalmazás nélkül történt, és sértette a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogát, valamint beleütközött a megalázó elbánás alkotmányos tilalmába is, amelyet egyébként az Rtv. speciálisan is nevesít.

Felhívom a figyelmet arra, hogy még a fogdába történő befogadáskor is csupán abban az esetben van lehetőség az intézkedés alá vont személy testének átvizsgálására, ha – a rendelkezésre álló adatokra, illetve a befogadás körülményeire vagy a fogvatartott viselkedésére tekintettel – alapos okkal feltételezhető, hogy a fogvatartott saját vagy más életének, testi épségének veszélyeztetésére alkalmas tárgyat tart magánál [Rtv. 18. § (4)]. Minden esetben részletesen indokolni kell, hogy milyen konkrét körülmények, információk alapozzák meg azt, hogy mi tette nélkülözhetlenné a panaszos testének átvizsgálását. Pusztán általános célszerűségi okok nem elegendőek. A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok ilyen konkrét körülményre még érintőlegesen sem utalnak.

b) A szemüveg elvétele tekintetében

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrség a feladatának ellátása során [...] a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A Szolgálati Szabályzat 31. §-ának (5) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az előállító egységben történő elhelyezést megelőzően a fogvatartott személynél lévő tárgyakról az 1. mellékletben meghatározott, letéti tárgyakról szóló, 3 példányos jegyzéket kell készíteni. Ugyanezen § (6) bekezdése alapján a letétként kezelt tárgyak letételkori, valamint megfelelő állapotban történő megőrzéséről az előállító egységet üzemeltető rendőrkapitányság, határrendészeti kirendeltség, rendőrőrs, illetve a (3) bekezdés szerint kijelölt előállító egység üzemeltetője gondoskodik. Az elhelyezés megszüntetését követően a fogvatartott személy részére a letéti tárgyai átadásra kerülnek. A letéti tárgyak nem igazolt hiányának, megrongálódásának vagy

megsemmisülésének okát – jegyzőkönyv felvételét követő – parancsnoki kivizsgálás keretében kell megállapítani.

A fentieknek megfelelően a panaszos személyes tárgyait letétbe kellett helyezni a fogva tartás ideje alatt. Így a panaszos szemüvegének letétbe vétele – amennyiben azt valóban csupán az előállító helyiségben való tartózkodás idejére vették el a panaszostól – visszásságot nem okozott.

Intézkedési javaslataim az országos rendőrfőkapitány részére

A jelentésben feltárt visszásság jövőbeni megelőzése érdekében – az Abjt. 31. §-a (1) bekezdésének és az Rtv. 92. §-a (1) bekezdésének megfelelően – **felkérem az Országos Rendőr-főkapitányság vezetőjét E jelentés ismertetésével hívja fel az érintett szolgálati állomány figyelmét a következőkre:**

1. **szabálysértési őrizetbe vétel esetén** – figyelembe véve a Szabs. tv. 73. §-ának (1c) bekezdésében, valamint az Rtv. 15. §-ában foglaltakat – **nem mellőzhető a helyszínen értékelhető tények szükségességi-arányossági szempontú mérlegelése.** Amennyiben a szabálysértési őrizetbe vétel szükségessége és arányossága nem igazolható, az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pontja szerinti előállítás **szükségképpen jogszerűtlenné válik;**
2. **az Rtv. 31. §-ának alkalmazása során** – ide nem értve az Rtv. 18. §-ának (4) bekezdése szerinti átvizsgálás esetét – **nincs lehetőség az intézkedés alá vont személy testének átvizsgálására.** Abban az esetben, ha az intézkedés alá vont személyt meztelenre vagy majdnem meztelenre vetkőztetik, a végrehajtott cselekmény egyértelműen motozásnak tekintendő, függetlenül attól, hogy az intézkedés alá vont személy testét egyébként megérintették-e vagy sem. **A törvényes felhatalmazás nélkül alkalmazott motozás mindenképpen a megalázó bánásmód alkotmányos tilalmába ütközik.**

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

